



Quarterly of Islamic Awakening Studies

Summer 2025. Vol 14. Issue 2
ISSN (Print): 2322-5645- ISSN (Online): 2783-2112
Journal Homepage: <https://www.iabaj.ir/>



Research Paper

Rebalancing the Threat Balance in West Asia: The US-Saudi Security Accord and Its Implications for the Axis of Resistance

Seyed Rouhollah Hadj Zargarbashi^{*1}, Seyyed Mahmood Aaghaee Firuzabadi²

1. Assistant Professor, Department of International Relations, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
2. PhD in Future Studies, National Defense University

ARTICLE INFO

PP: 21-50

Use your device to scan and read the article online



Keywords: *Agreement Saudi Arabia United States Israel Axis of Resistance Iran*

Article History:

Received:

October 31, 2025

Accepted:

December 23, 2025

Published:

February 15, 2026

Abstract

This study evaluates the potential impact of a U.S.-Saudi security agreement on Riyadh's policy toward the Axis of Resistance. Evidence indicates that although Operation Al-Aqsa Flood has delayed Saudi-Israeli normalization, its eventual realization remains inevitable under conducive conditions. Publicly available information identifies this security pact as a core Saudi precondition for normalization. Key provisions include unprecedented U.S. defense guarantees to Saudi Arabia, American access to Saudi territory, extensive bilateral military cooperation, and civilian nuclear collaboration between Riyadh and Washington. Should the United States accept these terms, Saudi foreign policy toward the Axis of Resistance would undergo profound transformation. Accordingly, analyzing the agreement's ramifications for Riyadh's West Asia strategy-while prioritizing Iran's national interests-is critically important. Data were drawn from documentary sources and analyzed using a qualitative explanatory-analytic method. Findings reveal that U.S. security guarantees would significantly enhance Riyadh's regional bargaining power against the Axis of Resistance and its core member, Iran. Moreover, de facto Article 5-like protection would shield Saudi Arabia from threats posed by Tehran or other Axis actors. Consequently, if implemented, the agreement could impose a historic security dilemma on the Axis of Resistance, managed jointly by Israel, Saudi Arabia, and the United States within a broad threat-balancing framework.

Citation: Zargarbashi, S. R. H., & Aaghaee Firuzabadi, S. M.(2025). Rebalancing the Threat Balance in West Asia: The US-Saudi Security Accord and Its Implications for the Axis of Resistance. *Journal of Islamic Awakening Studies*, 14(2), 21-50.

* **Corresponding author:** Seyed Rouhollah Hadj Zargarbashi, **Email:** r.zargarbashi@yahoo.com

Copyright © 2025 The Authors. Published by basijasatid. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The persistent instability in West Asia is fundamentally shaped by the strategic rivalry between the Islamic Republic of Iran and Saudi Arabia, a contest increasingly framed through competing security constellations: the Iran-led Axis of Resistance and the US-aligned Gulf bloc. While recent diplomatic *détente* between Tehran and Riyadh (2023) temporarily reduced direct tensions, the prospective US-Saudi security agreement—reportedly under negotiation since late 2023—threatens to fundamentally recalibrate the regional threat balance. This agreement, which includes unprecedented US defense guarantees (de facto NATO Article 5 protection), American access to Saudi territory, advanced arms sales (potentially including F-35s), civilian nuclear cooperation, and conditional Saudi-Israeli normalization, represents a potential paradigm shift in West Asian geopolitics. This study employs Stephen Walt's balance-of-threat theory and a geopolitical competition framework to investigate how such an agreement would reshape Saudi foreign policy toward the Axis of Resistance, particularly Iran, Palestine, Yemen, and Lebanon. Using a qualitative explanatory-analytic method based on documentary sources (official statements, think-tank reports, and reputable media analyses), the research argues that US security guarantees would significantly enhance Riyadh's regional bargaining power, shield it from Iranian or Axis retaliation, and potentially forge a joint US-Saudi-Israeli threat-balancing architecture. The findings reveal that implementation of this pact could impose an unprecedented security dilemma on the Axis of Resistance, forcing Tehran into a strategic encirclement while enabling Riyadh to adopt a more assertive, even offensive, posture across regional files. Ultimately, this study contends that the US-Saudi security accord is not merely a bilateral defense treaty but a cornerstone of a broader Western-led effort to recontain Iran, manage China's growing Gulf influence, and integrate Israel

into a regional anti-resistance coalition—with profound consequences for Islamic awakening, Palestinian statehood, and West Asian stability.

Methodology

This study employs a qualitative, explanatory-analytic methodology to investigate the potential impact of a US-Saudi security agreement on Riyadh's foreign policy toward the Axis of Resistance. Data were collected from library and documentary sources, including official statements, think-tank reports, reputable media analyses, and previously published academic studies. The research design follows a theory-driven approach, integrating Stephen Walt's balance-of-threat theory (1985, 1987) with the logic of geopolitical competition among regional actors. Walt's framework—centered on four components of perceived threat (aggregate power, geographic proximity, offensive capabilities, and aggressive intentions)—provides the analytical lens for understanding why and how enhanced US security guarantees would transform Riyadh's threat perception and subsequent balancing behavior toward Iran and the Axis of Resistance. The geopolitical competition layer complements this by examining how such a shift would reconfigure proxy dynamics, alliance formation, and power projection across key theaters (Yemen, Lebanon, Palestine, and the Gulf). Data were categorized and interpreted based on this dual framework, allowing the researchers to move beyond mere description toward causal explanation of how the proposed agreement's provisions (e.g., Article 5-like protections, advanced arms transfers, civilian nuclear cooperation, and conditional Saudi-Israeli normalization) would alter Riyadh's cost-benefit calculus, enhance its bargaining power, and potentially impose a historic security dilemma on the Axis of Resistance. The findings were derived through logical inference from available evidence, focusing on geostrategic and security consequences at the regional level.

Results and Discussion

The findings reveal that the prospective US-Saudi security agreement would fundamentally recalibrate the regional balance of threat in West Asia, producing three major results. First, the provision of de facto NATO Article 5-like defense guarantees would grant Saudi Arabia unprecedented security shielding, significantly enhancing Riyadh's bargaining power against Iran and the Axis of Resistance while reducing its vulnerability to retaliatory strikes (as witnessed in the 2019 Aramco attacks). Second, the agreement's secondary provisions—including advanced US arms transfers (potentially F-35s), American access to Saudi territory, civilian nuclear cooperation, and conditional Saudi-Israeli normalization—would collectively transform Riyadh from a reactive regional player into an assertive, even offensive, actor across multiple theaters. Third, the analysis demonstrates that implementation would forge a coordinated US-Saudi-Israeli threat-balancing architecture, creating a "networked deterrence" system that distributes the costs of containing Iran across three aligned actors rather than concentrating them on Israel alone. The discussion interprets these results through Walt's balance-of-threat theory: Saudi Arabia's perception of Iran as a threat (due to geographic proximity, proxy capabilities, and perceived aggressive intentions) would become institutionally embedded and militarily backstopped by American guarantees. Consequently, Riyadh would likely adopt a more aggressive posture in Yemen (potentially drawing the US into direct confrontation with the Houthis), intensify pressure on Hezbollah in Lebanon, and subordinate traditional Palestinian solidarity to economic and geopolitical gains (e.g., the India-Middle East-Europe Corridor). Crucially, the findings indicate that the Axis of Resistance would face a historic security dilemma: encirclement by a unified US-Saudi-Israeli front, diminished Iranian leverage in the Arabian Peninsula, and potential acceleration of regional nuclear proliferation if Saudi Arabia acquires civilian (and potentially military) nuclear capabilities. The discussion concludes that this agreement is not merely a bilateral defense pact but a cornerstone of a

broader Western-led effort to recontain Iran, manage China's Gulf influence, and integrate Israel into a formal anti-resistance coalition—with profound implications for Islamic awakening, Palestinian statehood, and long-term regional stability.

Conclusion

In conclusion, this study has demonstrated that the prospective US-Saudi security agreement represents a potential paradigm shift in West Asian geopolitics, with profound implications for the Axis of Resistance, Iran's strategic position, and the broader regional balance of threat. The analysis, grounded in Walt's balance-of-threat theory and geopolitical competition framework, reveals that the agreement's core provisions—particularly de facto NATO Article 5 defense guarantees, advanced arms transfers (including potential F-35s), American access to Saudi territory, civilian nuclear cooperation, and conditional Saudi-Israeli normalization—would collectively enhance Riyadh's bargaining power, reduce its vulnerability to Iranian retaliation, and enable a more assertive Saudi posture across Yemen, Lebanon, and Palestine. The findings indicate that implementation would forge a coordinated US-Saudi-Israeli threat-balancing architecture, creating a "networked deterrence" system that distributes the costs of containing Iran and imposes an unprecedented security dilemma on the Axis of Resistance. Crucially, this agreement is not merely a bilateral defense pact but a cornerstone of a broader Western-led strategy to recontain Iran, manage China's growing influence in the Gulf, and formally integrate Israel into an anti-resistance coalition. However, the study acknowledges three scenarios for Israeli behavior—ranging from minimal deterrence reinforcement to active low-intensity pressure to full coalitional synergy during a major crisis—each contingent on variables such as the Gaza war's trajectory, Iran's nuclear file, US domestic politics, and Tehran's strategic responses. Ultimately, the article concludes that while the agreement's realization remains uncertain (pending US congressional approval and resolution of Palestinian statehood conditions), its mere negotiation has already reshaped regional

threat perceptions. For the Axis of Resistance and Iran, the primary imperative is to develop counter-strategies that mitigate encirclement, diversify diplomatic and economic partnerships (particularly with China and

Russia), and prevent the institutionalization of a unified US-Saudi-Israeli front that could permanently alter West Asia's strategic landscape in favor of Western-aligned actors.

مقاله پژوهشی

بازآرایی موازنه تهدید در غرب آسیا: توافق امنیتی آمریکا- عربستان و پیامدهای آن بر محور مقاومت

سید روح الله حاج زرگرباشی* - استادیار گروه روابط بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

سید محمود آقایی فیروزآبادی - دکتری آینده پژوهی دانشگاه عالی دفاع ملی

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>مقاله حاضر به ارزیابی بازتاب توافق امنیتی احتمالی عربستان و آمریکا بر رویکرد ریاض در قبال محور مقاومت می‌پردازد. شواهد امر نشان می‌دهد که گرچه عملیات طوفان الاقصی، پروژه عادی سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی را به تعویق انداخته است، اما با فراهم شدن زمینه‌هایی، تحقق آن اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. بنابر اطلاعات منتشر شده، این توافق امنیتی یکی از مهم‌ترین پیش‌شرط‌های مرتبط با پروژه عادی سازی از سوی عربستان است. مهم‌ترین مفاد این توافق عبارتند از: اعطای تضمین‌های دفاعی بی سابقه به عربستان سعودی، دسترسی آمریکا به خاک عربستان سعودی، همکاری نظامی گسترده میان ایالات متحده و عربستان و همکاری هسته‌ای غیرنظامی میان ریاض و واشنگتن. از این رو در صورت پذیرش این توافق از سوی طرف آمریکایی، رویکرد سیاست خارجی عربستان نسبت به محور مقاومت شدیداً متأثر خواهد شد. بر همین اساس، بررسی بازتاب این توافق بر سیاست خارجی ریاض در غرب آسیا با در نظر گرفتن منافع ملی جمهوری اسلامی ایران امری مهم است. داده‌های مقاله از منابع کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده و از روش کیفی تحلیلی-تبیینی برای تجزیه و تحلیل آنها استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تضمین‌های امنیتی که واشنگتن به ریاض خواهد داد، می‌تواند قدرت چانه‌زنی آن در منطقه را در برابر تحركات محور مقاومت و هسته اصلی آن (ایران) افزایش دهد. علاوه بر این، برخورداری عربستان از ماده ۵ منشور ناتو، ریاض را در برابر هرگونه تهدید از سوی تهران و یا دیگر بازیگران محور مقاومت مصون خواهد کرد. بنابراین، این توافق در صورت تحقق می‌تواند محور مقاومت را وارد یک تنگنای امنیتی تاریخی کند که رژیم صهیونیستی در کنار عربستان و آمریکا در قالب یک موازنه تهدید گسترده علیه محور مقاومت، آن را مدیریت خواهند کرد.</p>	<p>شماره صفحات: ۲۱-۵۰</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p>  <p>واژه‌های کلیدی: توافق عربستان آمریکا رژیم صهیونیستی محور مقاومت ایران</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۲۷</p>

استناد: حاج زرگرباشی، سید روح الله و آقایی فیروزآبادی، سید محمود. (۱۴۰۴). بازآرایی موازنه تهدید در غرب آسیا: توافق امنیتی

آمریکا-عربستان و پیامدهای آن بر محور مقاومت. فصلنامه علمی مطالعات بیداری اسلامی، ۱۴(۲)، ۲۱-۵۰

مقدمه و بیان مسئله

مسئله فلسطین یکی از مهم‌ترین مسائل موجود در جهان اسلام است. عربستان سعودی از مهم‌ترین دولت‌های عربی بوده است که در تاریخ معاصر این امر همواره بر سیاست خارجی آن تأثیرگذار بوده است. در واقع، عربستان سعودی به دلیل تعهد خود به همبستگی عربی و هویت اسلامی، همواره در پی حمایت از حقوق فلسطینیان و تشکیل کشور فلسطین بوده است. از بعد از جنگ ۱۹۶۷، راه حل دو کشوری مبتنی بر مرزهای قبل از ۱۹۶۷ مهم‌ترین محور رویکرد عربستان در حل قضیه فلسطین بوده است. بر این اساس، عربستان سعودی اغلب از نفوذ خود در جهان عرب برای جلب حمایت از اهداف فلسطینی استفاده می‌کرده و با حمایت از فلسطینی‌ها به دنبال ایفای نقش رهبری خود در جهان اسلام بوده است.

عربستان سعودی از بدو شکل‌گیری منازعه اعراب-اسرائیل، از به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی خودداری می‌کرده، لیکن در سال‌های اخیر و همگام با تحولات مختلف منطقه، زمزمه‌های توافق عادی‌سازی میان ریاض و تل‌آویو قوت گرفته است. قوت گرفتن این امر نیز همزمان با امضای مجموعه توافق‌های موسوم به «پیمان ابراهیم» در سال ۲۰۲۰ بود. این موضوع زمانی جدی‌تر شد که اخباری مبتنی بر توافق احتمالی آمریکا با عربستان سعودی بر سر عادی‌سازی روابط ریاض با تل‌آویو منتشر شد. در واقع، توافق احتمالی آمریکا و عربستان پیش شرط طرف سعودی برای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی بوده است. مهم‌ترین محور این پیمان امنیتی نیز شامل تضمین‌های امنیتی ایالات متحده به ریاض در ازای تشکیل کشور فلسطین در سرزمین‌های اشغالی و به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی از سوی طرف سعودی بوده است. با این وجود می‌توان ادعا کرد که وقوع عملیات طوفان الأقصى در اکتبر سال ۲۰۲۳، زمینه تعویق این توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض را فراهم آورد. لیکن، شواهد نشان می‌دهد که در صورت تمهید برخی زمینه‌ها، ممکن است شرایط برای تحقق توافق مذکور هنوز هم فراهم باشد. بر این اساس، به نظر می‌آید که توافق احتمالی مذکور، پیامدهای قابل توجهی داشته باشد؛ پیامدهایی که دامنه آن کل منطقه غرب آسیا را در بر خواهد گرفت. همچنین، به نظر می‌رسد که ناظر بر این توافق احتمالی، سیاست خارجی عربستان در منطقه غرب آسیا شاهد تغییرات چشمگیری باشد. توافق مذکور در صورت تحقق، نقطه عطف و مبنایی برای یک تحول بنیادین در سیاست خارجی ریاض در برابر محور مقاومت خواهد بود. با وجودی که بسیاری از تحلیل‌ها به پیامدهای این توافق احتمالی بر سیاست خارجی ایالات متحده در غرب آسیا یا حتی تأثیر آن بر تغییر جایگاه رژیم صهیونیستی در منطقه اشاره کرده‌اند اما، پیامدهای اصلی این توافق احتمالی بر سیاست خارجی عربستان سعودی در منطقه (نسبت به ایران و محور مقاومت)، از نگاه بسیاری از صاحب‌نظران

پنهان مانده است. بنابراین، با تمرکز بر این خلأ پژوهشی، پیامدهای این توافق احتمالی بر سیاست خارجی عربستان قبال محور مقاومت بررسی می شود.

شروط و مفاد موجود در توافق میان واشنگتن و ریاض نشان می دهد که تحقق آن می تواند سیاست خارجی عربستان در منطقه را وارد مرحله ای جدیدی کند. تضمین های امنیتی واشنگتن به ریاض در این توافق در نوع خود بی سابقه است. در نتیجه، تحول سیاست خارجی عربستان در منطقه در صورت تحقق توافق مذکور اجتناب ناپذیر بوده، موضع این کشور را در قبال جمهوری اسلامی ایران، پرونده فلسطین، یمن و لبنان، متحول خواهد کرد. از این رو، بررسی پیامدهای این توافق احتمالی بر سیاست خارجی ریاض در قبال پرونده های مذکور امری مهم و ضروری است. هدف اصلی این پژوهش، شناسایی اهداف و پیامدهای توافق امنیتی میان این دو کشور بر منطقه، وضعیت محور مقاومت و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران است.

بر این اساس، نخست گزارشی از روند عادی سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی و همچنین توافق امنیتی آمریکا با عربستان ارائه خواهد شد. سپس به بررسی بازتاب توافق احتمالی واشنگتن - ریاض بر رویکرد عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران، پرونده فلسطین، یمن، لبنان پرداخته می شود.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع کیفی با روش تبیینی انجام شده است. داده های پژوهش با استفاده از شیوه کتابخانه ای و اسنادی، مشتمل بر سندهای رسمی، گزارش های اندیشکده ها، مواضع اعلامی مقامات و تحلیل های معتبر رسانه ای گردآوری شده اند. در مرحله ارزیابی و تحلیل، داده ها بر اساس چارچوب مفهومی موازنه تهدید و رقابت ژئوپلیتیکی بازیگران منطقه ای دسته بندی و تفسیر شده اند. روش یاد شده این امکان را به پژوهشگران داده است تا فراتر از توصیف صرف تحولات، به تبیین روابط علی میان توافق امنیتی آمریکا - عربستان و تغییرات در سیاست خارجی ریاض و کنشگری بازیگران مؤثر، از جمله رژیم صهیونیستی، پردازند. یافته های پژوهش نیز بر اساس استنباط منطقی از داده ها و تحلیل پیامدهای امنیتی و ژئوپلیتیکی توافق در سطح منطقه ای استخراج شده اند.

چارچوب مفهومی

چارچوب مفهومی این پژوهش بر تلفیق «نظریه موازنه تهدید» استفن والت و منطق «رقابت ژئوپلیتیکی بازیگران منطقه ای» بنا شده است و این امکان را فراهم می کند تا پیامدهای توافق امنیتی احتمالی آمریکا - عربستان سعودی بر تغییرات سیاست خارجی ریاض نسبت به موضوعات کلیدی منطقه، با تمرکز بر منافع ملی جمهوری اسلامی ایران، به صورت علی و تبیینی فهم شود.

در نظریه موازنه تهدید، واحدهای سیاسی الزاماً علیه «قدرت فزاینده» دیگری واکنش نشان نمی‌دهند، بلکه آنچه در عمل محرک اصلی ائتلاف‌سازی و رفتار تعادلی است، «تهدید ادراک‌شده» است (Walt, 1987).

والت برای عملیاتی‌سازی این تهدید، چهار مؤلفه قدرت کلی، نزدیکی جغرافیایی، قابلیت‌های تهاجمی و نیت‌های تهاجمی ادراک‌شده را برجسته می‌کند. از این منظر، تفاوت مهم موازنه تهدید با موازنه قدرت کلاسیک در این است که حتی اگر یک بازیگر از حیث قدرت مادی در حال رشد باشد، تا زمانی که به عنوان تهدید فهم نشود، الزاماً موجب ائتلاف‌سازی متقابل نمی‌شود؛ همچنین برعکس آن نیز صدق می‌کند یعنی بازیگری با قدرت مادی کمتر، اگر دارای نیت تهاجمی ادراک‌شده و قابلیت‌های مؤثر برای آسیب‌رسانی باشد، می‌تواند محرک اصلی موازنه‌سازی شود (Walt, 1985).

کاربست این منطق در غرب آسیا، رقابت ایران و عربستان سعودی را از سطح «مناقشه ایدئولوژیک» یا «رقابت صرفاً قدرت‌محور» فراتر برده و آن را در قالب چرخه‌ای از ادراک تهدید و پاسخ‌های تعادلی توضیح می‌دهد. عربستان، ایران را نه فقط به اعتبار وزن مادی، بلکه به دلیل نزدیکی ژئوپلیتیکی، ظرفیت کنشگری نیابتی و تصویرسازی از نیت‌های تهاجمی/انقلابی، در مقام تهدیدی پرهزینه صورت‌بندی می‌کند (Wehrey, 2018). در مقابل، ایران نیز با توجه به پیوندهای امنیتی ریاض با ایالات متحده و نزدیکی رو به گسترش آن با رژیم صهیونیستی، رفتار عربستان را بخشی از آرایش تهدید فرامنطقه‌ای علیه خود ادراک می‌کند. در این چارچوب، توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان (به‌مثابه متغیر مستقل) از طریق اعطای تضمین‌های دفاعی و افزایش دسترسی و همکاری‌های نظامی، ظرفیت «بازدارندگی/چانه‌زنی» عربستان را بالا می‌برد و در نتیجه می‌تواند ادراک تهدید ریاض از محور مقاومت را به شکل نهادی تقویت کند. از همین رو، اگر این توافق به سازوکارهایی نزدیک به تضمین‌های شبه‌ماده ۵ ناتو منتهی شود، پیامد آن صرفاً افزایش توان سخت نخواهد بود، بلکه منجر به تغییر در محاسبه ریسک و هزینه‌های تقابل نیز می‌شود و این امر می‌تواند الگوی رفتاری عربستان در پرونده‌های ایران‌محور را به سوی سیاست فعال‌تر، ائتلاف‌محورتر و بعضاً تهاجمی‌تر سوق دهد (Ferragamo, 2024).

در لایه دوم، مفهوم رقابت ژئوپلیتیکی بازیگران منطقه‌ای چارچوب مفهومی پژوهش را تکمیل می‌کند. رقابت در غرب آسیا تنها بر انباشت قدرت سخت استوار نیست، بلکه بر کنترل فضاها (ژئوپلیتیکی) (خلیج فارس، شامات، یمن) و مدیریت شبکه‌های نفوذ سیاسی-اجتماعی و ایدئولوژیک نیز تکیه دارد (Gause, 2014). چنین رقابتی غالباً ماهیت نیابتی پیدا می‌کند و با «ائتلاف‌سازی بیرونی» و اتصال به قدرت‌های فرامنطقه‌ای تشدید شده، به بی‌ثباتی ساختاری و بازتولید ناامنی در منطقه می‌انجامد (Juneau, 2021).

بنابراین، در پژوهش حاضر، توافق امنیتی آمریکا-عربستان به منزله یک پیشران نهادی/امنیتی دیده می‌شود که می‌تواند: الف. میدان رقابت ژئوپلیتیکی را به سود ریاض بازآرایی کند، ب. امکان اتصال شبکه ژئوپلیتیکی شبه جزیره عربستان به شرق مدیترانه را تقویت کند و ج. موازنه تهدید را علیه ایران و محور مقاومت بازتنظیم کند تا محور مقاومت با «تنگنای امنیتی» جدی‌تری مواجه شود. این چارچوب مفهومی مرکب، سه رابطه علی را نیز به‌طور هم‌زمان روشن می‌کند: نخست، چگونگی دگرگون شدن ادراک تهدید و محاسبه هزینه-فایده عربستان در اثر توافق امنیتی یادشده (منطق موازنه تهدید)؛ دوم، چگونگی منجر شدن این دگرگونی ادراکی، به بازآرایی رقابت‌های ژئوپلیتیکی و رفتارهای نیابتی/اتلافی در منطقه (منطق رقابت ژئوپلیتیکی)؛ و سوم، چگونگی شکل‌گیری پیامدهای منفی برای موازنه منطقه‌ای و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران، به دنبال دو مورد قبل.

روند عادی‌سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی

موضع پادشاهی در قبال مسئله فلسطین از زمان ملک عبدالعزیز روشن شد. عربستان در کنفرانس لندن در سال ۱۹۳۵ -پیش از تأسیس رژیم صهیونیستی- از آرمان فلسطین در همه زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی حمایت کرد. با وجودی که عربستان همواره سعی کرده است پس از جنگ اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۴۸ خود را به‌عنوان طرفدار آرمان فلسطین نشان دهد، اما شواهد تاریخی نشان می‌دهد که این دولت عربی به تدریج از حمایت از مناقشه فلسطین-اسرائیل به نفع فلسطینی‌ها فاصله گرفته است.

در جنگ ۱۹۴۸ عربستان لشکری را به مرزهای فلسطین فرستاد که تحت فرماندهی مصر می‌جنگیدند (Rogan & Shlaim, 2007: 228). از سویی دیگر، طبق داده‌های رسمی، عبدالعزیز برای اولین بار از نفت به‌عنوان یک سلاح در جنگ ۱۹۴۸ استفاده کرد. در طی جنگ، عبدالعزیز تهدید کرد که در صورت عدم تحقق حقوق فلسطینیان، تمام امتیازات نفتی با شرکت‌های آمریکایی را لغو خواهد کرد؛ اما شرکت‌های نفتی آمریکایی چنین تهدیدهایی را جدی نگرفتند (Qasimiyya, 1999: 80).

بعد از ملک عبدالعزیز نیز سعودی‌ها رویکرد مبتنی بر حمایت از آرمان فلسطین را در جهان اسلام با قدرت ادامه دادند. با به قدرت رسیدن ملک فیصل -لیبرال‌ترین حاکم سعودی- حمایت از فلسطین به موضوع مهمی در سیاست خارجی عربستان بدل شد. در طول جنگ شش روزه سال ۱۹۶۷، دولت سعودی به رهبری ملک فیصل موضع استواری در حمایت از آرمان فلسطین اتخاذ کرد. با وجودی که عربستان از مخالفین سرسخت ناصر در این برهه بود، اما ریاض حمایت مالی خود از جنبش‌های مقاومت را دوچندان کرد (Riedel, 2017). در نشست سران اعراب در خارطوم در سال ۱۹۶۷، ملک فیصل و جمال عبدالناصر رئیس‌جمهور مصر با هم به توافق رسیدند تا

یک جبهه متحد عربی در حمایت از فلسطینی‌ها تشکیل دهند. در پاسخ به جنگ و آوارگی فلسطینی‌ها نیز عربستان سعودی از پیشنهاد عراق برای قطع صادرات نفت به بریتانیا و ایالات متحده حمایت کرد، اگرچه این اقدام بیشتر نمادین بود (Riedel, 2017).

اما در جنگ ۱۹۷۳، خلأ ناصر - به عنوان یک رهبر پان عرب حامی فلسطین - باعث شد تا ملک فیصل به عنوان رهبر جهان عرب در مسئله تحریم نفتی غربی‌ها عمل کند. فیصل مهم‌ترین پادشاه سعودی بود که همواره استیفای حقوق فلسطینیان را خواستار بود (Magazine, 2014). از سویی دیگر، ریاض نقش مهمی در ارائه کمک‌های مالی به مصر و سوریه در طول جنگ داشت. دولت سعودی برای تقویت ائتلاف عربی و کمک به دستیابی به تجهیزات و تجهیزات نظامی، حمایت‌های مالی قابل توجهی از ارتش‌های عربی کرد (Riedel, 2023). همچنین، تحریم نفتی غربی‌ها که به ابتکار ملک فیصل انجام شده بود، پیامدهای اقتصادی قابل توجهی داشت و بر نفوذ ریاض به عنوان صادرکننده بزرگ نفت در جهان افزود. سعودی‌ها به عنوان یکی از اعضای اصلی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) از نفوذ خود در این سازمان برای اعمال فشار بر تحریم نفتی به عنوان ابزاری برای اعمال فشار بر کشورهای حامی اسرائیل استفاده کردند. با این حال، فیصل دو سال بعد در سال ۱۹۷۵ ترور شد و پرونده فلسطین دیگر اهمیت سابق را در رویکرد حکام جدید سعودی نداشت.

بر همین اساس، در طول دهه ۱۹۸۰، سیاست‌ها و اقدامات عربستان در قبال مسئله فلسطین محدود به ابتکارات و تلاش‌های دیپلماتیک مختلف و با هدف دستیابی به صلح جامع در خاورمیانه بود. در این دوره، گفت‌وگوهای اسلام‌گرایی با انقلاب اسلامی رشد پیدا کرده بود، از طرفی، مسئله فلسطین به تبع گفت‌وگوهای حاکم بر منطقه متأثر از اسلام‌گرایی حاکم بر منطقه بود. بر این اساس، در این دوره عربستان - که در دوره قبل جز بازیگران تعیین‌کننده اصلی در رابطه با مسئله فلسطین بود - جایگاه خود در جهان اسلام را در خطر دید. زیرا در این برهه، اسلام‌گرایی ایرانی بود که بر جهان اسلام غالب بود. بنابراین، عربستان برای بازپروری جایگاه خود در قبال مسئله فلسطین در این برهه، اقدام به ارائه طرح‌های دیپلماتیک و ابتکاری در جهت حمایت از حقوق فلسطینیان کرد.

مهم‌ترین کنش عربستان در رابطه با فلسطین در این برهه نیز طرح موسوم به ابتکار فهد بود. در سال ۱۹۸۱، فهد - ولیعهد وقت سعودی - پیشنهاد صلح موسوم به طرح فهد را ارائه کرد که هدف آن ترسیم چارچوبی برای صلح جامع بین تمامی اعراب و اسرائیل بود. این طرح شامل هشت بند برای «صلح عادلانه» بود، از جمله خروج اسرائیل از تمامی اراضی عربی اشغال شده در جنگ ۱۹۶۷، ایجاد یک کشور مستقل فلسطینی با پایتختی اورشلیم و حق بازگشت برای آوارگان فلسطینی (Palestine Studies, 2021). این اولین تلاش علنی عربستان سعودی برای ایفای

نقش فعال در حل و فصل مناقشه اعراب و اسرائیل از بعد از جنگ ۱۹۷۳ بود. کمتر از یک سال بعد، در سپتامبر ۱۹۸۲، پیشنهاد سعودی‌ها به عنوان مجموعه‌ای از اصول که چارچوب عربی برای صلح با اسرائیل را تشکیل می‌داد، پذیرفته شد. با وجود تأیید اعراب، اما این طرح با چالش‌هایی مواجه شد و به دلیل منازعات منطقه‌ای از جمله جنگ ایران و عراق (۱۹۸۰-۱۹۸۸) و جنگ خلیج فارس (۱۹۹۰-۱۹۹۱) به جایی نرسید.

در برهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ نیز رویکرد عربستان نسبت به موضوع فلسطین به تبع فضای موجود در منطقه و بنابر اقتضائاتی مانند رقابت با ایران و گروه‌های اسلام‌گرا، از جهت‌گیری دوگانه‌ای برخوردار بود. از سویی، عربستان اقدام به حمایت از بازیگران فلسطینی حامی صلح با اسرائیل می‌کرد. از سویی دیگر نیز عربستان اقدام به تضعیف محور مقاومت و بازیگران اسلامی فلسطینی می‌کرد. بر همین اساس، ریاض در سال ۲۰۰۲، طرح صلح عربی را پیشنهاد کرد که در آن خواستار عقب نشینی کامل اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی، ایجاد یک کشور فلسطینی با پایتختی بیت‌المقدس شرقی و در عوض آن عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی بود. این ابتکار توسط اتحادیه عرب نیز تأیید شد (Teitelbaum, 2007: 23).

اما از ۲۰۱۰ به بعد و به‌طور خاص با قدرت‌گیری سلمان بن عبدالعزیز و پسرش محمد در عربستان سعودی موضع عربستان نسبت به حل مسئله فلسطین دچار تغییرات قابل توجهی شد. در اوایل سال ۲۰۲۱، واضح بود که دولت بایدن به دنبال یک توافق عادی‌سازی بین اسرائیل و عربستان سعودی تا پایان سال ۲۰۲۳ به عنوان نقطه عطف توافق‌نامه‌های ۲۰۲۰ دولت دونالد ترامپ برای عادی‌سازی توافقنامه ابراهیم بین اسرائیل و امارات متحده عربی (امارات متحده عربی) و بحرین بود. پیمان ابراهیم - که به رسمیت شناختن اسرائیل را تقویت کرده بود - امید تازه‌ای جهت عادی‌سازی روابط رژیم صهیونیستی و عربستان را در منطقه ایجاد کرده بود. در این میان، غالب بودن رویکرد مبتنی بر عادی‌سازی روابط با اسرائیل در سیاست‌های اعمالی و اعلامی عربستان قابل مشاهده بود. به طوری که در اوایل سال ۲۰۲۱ رسانه‌های اسرائیلی اعلام کردند که بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل برای یک دیدار محرمانه با محمد بن سلمان به عربستان سعودی سفر کرده است تا در شهر نئوم با ولیعهد سعودی دیدار کند (یورونیوز، ۲۰۲۰). در سپتامبر ۲۰۲۳ قبل از عملیات طوفان الأقصى نیز محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی به شبکه آمریکایی فاکس نیوز گفت که «هر روز به یک توافق عادی‌سازی با اسرائیل نزدیک‌تر می‌شویم» (Al Jazeera, 2023) و این سیاست اعلامی، زمزمه عادی‌سازی روابط عربستان و اسرائیل را تقویت کرد.

حتی رویکرد مبتنی بر عادی‌سازی روابط عربستان با رژیم صهیونیستی از سوی آل سعود، پس از عملیات طوفان الأقصى نیز پیگیری شد. مقامات سعودی - از جمله خاندان سلطنتی - به درجات مختلف حملات حماس به اسرائیل را محکوم کردند (Yan, 2023). با این وجود آنها اذعان دارند که برای ریشه‌یابی هرگونه آشتی و عادی‌سازی،

باید راهی به سوی تشکیل دولت فلسطینی وجود داشته باشد. ریما بنت بندر آل سعود، سفیر عربستان سعودی در ایالات متحده، در مجمع جهانی اقتصاد ۲۰۲۴ در داووس سوئیس خاطر نشان کرد که «عربستان سعودی نیاز اسرائیل به احساس امنیت را تشخیص می‌دهد، اما نمی‌تواند به ضرر مردم فلسطین واکنش نشان دهد» (Cooper, 2024). در مجموع، شواهد تاریخی نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر گرچه روابط غیر رسمی میان رژیم صهیونیستی و عربستان برقرار بوده است، اما ریاض بیش از پیش به رسمی کردن روابط خود با تل آویو نزدیک شده است، به طوری که عملیات طوفان الأقصى با پیامدهایش نیز نتوانسته است موضع سعودی‌ها نسبت به رسمی کردن روابطشان با تل آویو را تغییر دهد.

توافق امنیتی آمریکا و عربستان: پیش‌زمینه‌ها، ماهیت و مفاد

در میانه توافق عادی‌سازی روابط عربستان سعودی با رژیم صهیونیستی در اواخر سال ۲۰۲۳ خبر مهمی منتشر شد که در صورت تحقق می‌توانست معادلات قدرت در غرب آسیا را دچار تحول کند. این خبر مهم توافق امنیتی آمریکا با عربستان سعودی در نتیجه عادی‌سازی روابط ریاض و تل آویو بود که آن را می‌توان به‌عنوان یک متغیر میانجی در پرونده عادی‌سازی در نظر گرفت.

پرونده منازعه فلسطین-اسرائیل همواره برای سیاست خارجی ایالات متحده، دارای اهمیت بوده است. نقش مهم واشنگتن در حل منازعه مصر و رژیم صهیونیستی در ۱۹۷۸، پیمان صلح اردن و رژیم صهیونیستی در ۱۹۹۴ و همچنین میانجیگری در توافق‌های گفتگو میان نماینده‌های فلسطین و رژیم صهیونیستی در قالب توافق‌های مادرید، اسلو ۱ و اسلو ۲ در دهه ۱۹۹۰؛ همگی نشان‌دهنده اهمیت امنیت رژیم صهیونیستی در سیاست خارجی آمریکا در غرب آسیا است.

شواهد نشان می‌دهد که سیاست خارجی آمریکا در قبال رژیم صهیونیستی در سال‌های اخیر بر عادی‌سازی روابط کشورهای منطقه خلیج فارس با این مهم‌ترین هم‌پیمان آمریکا در غرب آسیا متمرکز شده است. توافق موسوم به توافق ابراهیم در ابتدای سال ۲۰۲۱ مهم‌ترین گام واشنگتن برای عادی‌سازی روابط کشورهای حاشیه خلیج فارس با تل آویو بود. بر همین اساس، با قوت گرفتن شایعات مربوط به ملحق شدن عربستان به توافق عادی‌سازی ریاض با تل آویو مجدداً اهمیت نقش ایالات متحده به‌عنوان یک قدرت مهم فرامنطقه‌ای در این توافق بر سر زبان‌ها افتاد. در واقع، در اواخر سال ۲۰۲۳، اخبار مربوط به توافق دوجانبه امنیتی میان ایالات متحده و عربستان از سوی رسانه‌های معتبر غربی منتشر شد. مطابق اخبار مذکور ایالات متحده و عربستان سعودی به امضای یک معاهده دفاعی دوجانبه نزدیک شده بودند. شرایط توافق - که از سوی سعودی‌ها مطرح شده بود- تا حد زیادی تعیین

شده بود، اما امضای رسمی آن در بجنوبه منازعات موجود در غرب آسیا به تعویق افتاد. بر اساس ادعای منابعی در واشنگتن، این توافق احتمالاً خواستار تضمین‌های رسمی ایالات متحده برای دفاع از ریاض و همچنین دسترسی آن به تسلیحات پیشرفته‌تر ایالات متحده در ازای توقف خرید تسلیحات چین، محدود کردن سرمایه‌گذاری پکن و همچنین عادی‌سازی با تل آویو خواهد بود (Pamuk & et al, 2024).

به نظر می‌آید که این توافق امنیتی در درجه اول بر همکاری دفاعی متقابل، فروش تسلیحات، آموزش نظامی و اشتراک اطلاعات متمرکز است. مفاد کلیدی شامل تعهدات برای افزایش آمادگی نظامی، تمرین‌های مشترک و ابتکارات ضد تروریستی است. این توافق همچنین بر اهمیت ثبات منطقه‌ای و امنیت عرضه نفت در منطقه تأکید می‌کند. اما مهم‌ترین مفاد این توافق به نقل از خبرگزاری‌های معتبر از قرار زیر است:

تضمین‌های دفاعی به عربستان سعودی: مطابق این توافق ایالات متحده موظف به دفاع از عربستان سعودی در صورت هرگونه حمله خواهد بود در واقع، مطابق این توافق، عربستان شامل ماده ۵ منشور ناتو خواهد شد،^۱ گرچه عضو اصلی ناتو نخواهد شد (3: Ferragamo, 2024). اهمیت این موضوع در این است که بر اساس این توافق آمریکا امنیت عربستان را در هر صورت تضمین خواهد کرد، مانند تضمینی که به ژاپن در منطقه شرق آسیا داده است. در نتیجه، بر خورداری عربستان از ماده ۵ منشور ناتو جایگاه آن را در منطقه دچار تحول خواهد کرد. با وجود این، هنوز مشخص نیست که آیا تضمین‌های دفاعی ایالات متحده برای عربستان در معاهده‌ای که نیاز به تصویب کنگره دارد، گنجانده خواهد شد یا نه.

- دسترسی آمریکا به خاک عربستان سعودی: این توافق به ایالات متحده اجازه دسترسی بلامنازع به حریم هوایی و قلمرو عربستان را می‌دهد تا از منافع خود و متحدان منطقه‌ای خود محافظت کند. گرچه عمر حضور نیروی‌های آمریکایی در شبه جزیره عربستان به جنگ اول خلیج فارس در ۱۹۹۱ و در پایگاه ظهران بازمی‌گردد. اما مطابق این توافق آمریکا دسترسی بی‌سابقه‌ای به حریم هوایی و زمینی عربستان پیدا خواهد کرد (3: Ferragamo, 2024).
- همکاری نظامی: همچنین مطابق این توافق ایالات متحده به ارائه تجهیزات نظامی، آموزش و پشتیبانی برای مقابله با تهدیداتی مانند تروریسم و نفوذ ایران به عربستان سعودی ادامه خواهد داد و تقویت بخش نظامی عربستان را با ارائه فناوری‌های نوین در این حوزه در دستور کار قرار خواهد داد (Singh, 2024).

۱. ماده ۵ منشور ناتو که به عنوان اصل دفاع جمعی شناخته می‌شود، بیان می‌کند که حمله به یک یا چند عضو ناتو به عنوان حمله به تمامی اعضای این پیمان محسوب می‌شود. این اصل به اعضای ناتو حق توسل به اقدام نظامی برای دفاع از خود را می‌دهد.

- همکاری هسته‌ای غیرنظامی: همچنین مفاد این توافق شامل همکاری هسته‌ای غیرنظامی بین دو کشور است. عربستان سعودی سالهاست قصد دارد راکتورهای هسته‌ای برای تنوع بخشیدن به منابع انرژی خود و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی بسازد. این همکاری نیازمند مشارکت شرکت‌های آمریکایی است که به طور بالقوه نقش مهمی در ساخت این راکتورها ایفا خواهند کرد (Einhorn, 2024).

شواهد نشان می‌دهد که با وجود تحولاتی مانند عملیات طوفان‌الاقصی - که توافق مذکور را ظاهراً به تعویق انداخته است - مذاکرات مربوط به این توافق کماکان ادامه داد و به محض آماده شدن شرایط تحقق نهایی توافق امری احتمالی است. بر همین اساس، اکثر تحلیلگران این معامله را بخش مهمی از یک پازل بزرگ مربوط به تحولات غرب آسیا در نظر می‌گیرند. با این حال، تحقق توافق مذکور با چالش‌هایی روبه‌رو است که مهم‌ترین آن تصویب در کنگره است. بسیاری معتقد هستند که توافق احتمالی در صورت نهایی شدن در کنگره با مخالفت مواجه خواهد شد، جایی که بسیاری از قانونگذاران ریاض را به دلیل مداخله در یمن، اقدامات برای حمایت از قیمت نفت و قتل جمال خاشقجی محکوم می‌کنند (Pamuk & et al, 2024). همچنین تا زمانی که جنگ و تنش در غزه ادامه داشته باشد، بعید است که ریاض تن به عادی‌سازی روابط خود با رژیم صهیونیستی بدهد.

پیامدهای توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان بر سیاست خارجی ریاض

تحقق توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض بر اساس مفاد و شروطی فوق می‌تواند منجر به تحول خاصی در سیاست خارجی عربستان سعودی در منطقه غرب آسیا شود. شروط و مفاد موجود در توافق هر یک مستقیماً سیاست خارجی عربستان را تحت تأثیر قرار خواهد داد. مهم‌ترین تحولات و پیامدهای متصور این توافق ناظر بر سیاست منطقه‌ای عربستان عبارت است از:

- عمیق‌تر شدن روابط آمریکا و عربستان؛
- افزایش قدرت چانه‌زنی عربستان در معادلات قدرت منطقه؛
- پررنگ شدن جهت‌گیری غرب‌محور در سیاست خارجی ریاض؛
- تثبیت هژمونی عربستان سعودی در خلیج فارس؛
- رسمیت پیدا کردن مشروعیت محمد بن سلمان در عربستان؛
- اتصال شبکه ژئوپلیتیکی شبه‌جزیره عربی به شرق مدیترانه.

براساس، پیامدهای فوق می‌توان اذعان کرد که رویکرد عربستان سعودی در قبال موضوعاتی مانند بازیگری ایران در منطقه، پرونده‌های یمن، لبنان و فلسطین و همچنین کنشگری آن در شورای همکاری خلیج فارس تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. بنابراین، در ادامه به تأثیر پیامدهای مذکور بر رویکرد عربستان سعودی در قبال مسائل فوق خواهیم پرداخت.

پیامدها بر رویکرد عربستان در قبال جمهوری اسلامی ایران

تأثیر عمیق توافق امنیتی احتمالی میان واشنگتن و ریاض بر رویکرد عربستان در قبال کنشگری جمهوری اسلامی ایران امری گریزناپذیر خواهد بود. ریاض مهم‌ترین رقیب جمهوری اسلامی ایران در منطقه است. رقابت این دو نیز به انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ بر می‌گردد و تا به امروز ادامه دارد. بر این اساس، هر نوع توافق امنیتی این دولت عربی با قدرت‌های بزرگ فرامنطقه‌ای می‌تواند مستقیماً نوع کنشگری ریاض در برابر تهران را تحت تأثیر قرار دهد.

توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض نیز از این امر مستثنا نیست. محوری‌ترین پیامد توافق احتمالی مذکور در عمیق‌تر شدن روابط عربستان با آمریکا خلاصه خواهد شد. در سال‌های اخیر بسیاری از تحلیل‌گران معتقد بودند که کاهش وابستگی آمریکا به انرژی عربستان سعودی نقش مهمی در تیره‌شدن روابط سعودی‌ها و آمریکایی‌ها و توجه حکام سعودی به شرق داشته است. اما، اخبار مربوط به توافق امنیتی احتمالی میان ریاض و واشنگتن نشان می‌دهد که تحقق آن می‌تواند روابط این دو بازیگر را وارد فاز جدیدی کند. در واقع، تحقق این توافق به نسبت توافق‌های قبلی، زمینه عمیق‌تر شدن روابط این دو بازیگر را فراهم خواهد آورد. به عبارتی، موضوع توافق امنیتی میان ریاض و واشنگتن دیگر به تأمین امنیت در برابر نفت^۱ محدود نخواهد شد و این بار تضمین و تأمین امنیت در برابر عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی مهم‌ترین وجه تعمیق روابط آمریکا و عربستان خواهد بود.

در نتیجه، تضمین‌های امنیتی واشنگتن برای ریاض رقابت عربستان با ایران را وارد فاز جدیدی خواهد کرد. در حال حاضر، تهران در حال رویارویی با نظم تحمیلی آمریکا در جهان و منطقه است. تحقق توافق امنیتی ریاض - واشنگتن حضور امنیتی آمریکا در منطقه را افزایش خواهد داد. مطابق این توافق ایالات متحده موظف به دفاع از عربستان سعودی در صورت هرگونه حمله خواهد بود در واقع، مطابق این توافق، عربستان شامل ماده ۵ منشور ناتو خواهد شد (Ferragamo, 2024: 3). بنابراین، تضمین‌های امنیتی که واشنگتن به ریاض خواهد داد می‌تواند قدرت چانه‌زنی ریاض در منطقه را در برابر تحركات جمهوری اسلامی ایران افزایش دهد. عربستان تجربه هدف قرار

۱. در ۱۴ فوریه ۱۹۴۵ با دیداری تاریخی میان ملک عبدالعزیز، بنیانگذار عربستان و فرانکلین روزولت، رئیس جمهور وقت آمریکا در یک کشتی آمریکایی در کانال سوئز مقرر شد که آمریکا محافظت نظامی از عربستان را در ازای دسترسی ویژه به ذخایر نفتی این کشور تضمین کند.

گرفتن تأسیسات نفتی‌اش را در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۹ از سوی انصارالله یمن - که تحت حمایت ایران است - دارد. طی این حملات، تأسیسات تولید نفت آرامکو سعودی در بقیق و خُریص در شرق عربستان سعودی مورد هدف واقع شد. ایالات متحده اعلام کرد که این حمله با موشک کروز انجام شده و جمهوری اسلامی ایران را مسئول این حملات قلمداد نمود (Jaganathan, 2019). با وجودی که هیچ شواهدی مبنی بر نقش ایران در این عملیات‌ها نبود، اما بسیاری معتقد هستند که این عملیات‌ها تب گرم رویکرد تهاجمی ریاض نسبت به ایران را سرد کرد. بنابراین، به نظر می‌آید که اگر ریاض و واشنگتن روابط امنیتی خود را تقویت کنند، زمینه برای چانه‌زنی بیشتر عربستان در برابر ایران در معادلات بازی و رقابت میان آنها فراهم شود.

بر همین اساس، برخورداری عربستان از ماده ۵ منشور ناتو می‌تواند ویژگی امنیتی خاصی به ریاض در برابر تهدیدات ایران بدهد. در واقع، این ماده ریاض را در برابر هرگونه تهدید از سوی تهران و یا بازیگر دیگر مصون خواهد کرد. این ویژگی به عربستان جایگاه منحصر به فردی همچون ژاپن در منطقه جنوب شرق آسیا خواهد داد. همچنین برخورداری عربستان از تجهیزات نظامی به روز آمریکا می‌تواند از لحاظ سخت‌افزاری قدرت نظامی ریاض را در برابر تهران گسترش دهد. در حال حاضر، ایالات متحده طیف گسترده‌ای از تجهیزات نظامی و پشتیبانی را از طریق برنامه فروش نظامی خارجی در اختیار عربستان سعودی قرار می‌دهد. این تجهیزات نظامی شامل سیستم‌های به‌روز پدافند هوایی مانند سامانه پاتریوت^۱ و تاد^۲ هستند. همچنین در حال حاضر ناوگان هوایی عربستان دارای هواپیماهای اف ۱۵ و هواپیمای سوپر هرکولس^۳ آمریکایی است (US Department of State, 2021). به نظر می‌آید که در صورت توافق احتمالی و مطابق با تضمین‌های امنیتی در نظر گرفته شده آمریکا ناوگان هوایی عربستان را با پیشرفته‌ترین و جدیدترین هواپیماها و هلیکوپترهای خود تجهیز کند. در صورت توافق احتمالی، ارائه هواپیمای اف ۳۵ از سوی آمریکا به ریاض دور از ذهن نخواهد بود. نزدیکی جغرافیایی عربستان به ایران و همچنین پایگاه‌های هوایی آن - که بیشتر در شرق سعودی قرار دارند - می‌تواند تهدیدی برای جمهوری اسلامی ایران باشد.

در نتیجه، تجهیز شدن عربستان به جدیدترین و توسعه یافته‌ترین تجهیزات نظامی آمریکایی می‌تواند قدرت چانه‌زنی عربستان سعودی را در برابر ایران در بازی‌های امنیتی و سیاسی منطقه افزایش دهد. این افزایش قدرت چانه‌زنی می‌تواند در صورت افزایش رقابت عربستان و ایران در پرونده‌هایی مانند یمن، لبنان و سوریه جایگاه ویژه‌ای به

1. Patriot
2. Thaad
3. Super Hercules

ریاض در جهت تحمیل اهداف و شروط خود به تهران بدهد. بنابراین، این موضوع متعاقباً بر نفوذ عربستان در منطقه عربی غرب آسیا خواهد افزود. زیرا، از سال ۱۹۷۹ به بعد ایران مهم‌ترین مانع عربستان برای توسعه نفوذ خود در منطقه عربی غرب آسیا بوده است. حضور امنیتی ایران در عراق و منطقه شامات در سال‌های اخیر مهم‌ترین عامل تعارض منافع ریاض و تهران بوده است؛ زیرا عربستان بر اساس جایگاهی که برای خود در بخش‌های عربی غرب آسیا قائل است، حضور و نفوذ ایران در این مناطق را بر نمی‌تابد (Stemmann & Arana, 2024). تنش و منازعه این دو در یمن، لبنان، عراق و سوریه در سال‌های بعد از ۲۰۱۱ نیز خود شاهدی بر این موضوع است. بنابراین، تضمین‌های امنیتی آمریکا به عربستان با افزایش قدرت چانه‌زنی ریاض در منطقه نوع حضور او در رقابت‌های امنیتی با تهران را دچار تغییر و تحول خواهد کرد. به طوری که رویکرد عربستان در این رقابت‌های امنیتی در بخش عربی منطقه غرب آسیا به صورت تهاجمی تغییر پیدا خواهد کرد.

به علاوه، توافق احتمالی یادشده به همان اندازه که قدرت چانه‌زنی عربستان در برابر ایران را افزایش می‌دهد، همان قدر می‌تواند قدرت چانه‌زنی ایران در منطقه شبه‌جزیره عربی را در برابر عربستان کاهش دهد. در سال‌های اخیر، ایران با حمایت از انصارالله یمن، نفوذ خود را در شبه‌جزیره عربستان گسترش داد و با سلطه عربستان سعودی در منطقه مقابله کرد. در واقع، حمایت از انصارالله به ایران اجازه داد تا بدون دخالت مستقیم نظامی در یک درگیری نیابتی علیه عربستان سعودی و متحدانش شرکت کند (Jones, 2021). اما برخورداری از شروط احتمالی در توافق امنیتی ریاض و واشنگتن وزن عربستان در منطقه شبه‌جزیره عربی را افزایش خواهد داد و ریاض با آرامش خاطر بیشتری تهدیدات ایران در حیط خلوت خود را دفع خواهد کرد.

از سویی دیگر، یکی از مهم‌ترین نتایج توافق احتمالی مذکور مربوط به عادی‌سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی خواهد بود. رژیم صهیونیستی از مهم‌ترین دشمنان وجودی جمهوری اسلامی ایران در منطقه است. در نتیجه، توافق احتمالی مذکور در صورت تحقق می‌تواند سه دشمن و رقیب دیرینه جمهوری اسلامی ایران (آمریکا، رژیم صهیونیستی و عربستان) را در یک جبهه مشترک قوی قرار دهد. در نتیجه، شکل‌گیری یک هلال عبری-عربی در برابر ایران اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. چنانچه، بنیامین نتانیا هو در سخنرانی اجلاس سران سازمان ملل در سال جاری تلویحاً اشاره کرد که عادی‌سازی روابط عربستان با رژیم صهیونیستی زمینه ملحق شدن ریاض را به پروژه بزرگی (منطقه نعمت در برابر منطقه نفرین‌شده) فراهم خواهد آورد که مهم‌ترین کنشگران آن کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به علاوه رژیم صهیونیستی و اردن در برابر هلال ایران در منطقه خواهند بود (Netanyahu, 2024). بنابراین، تحقق این توافق لاجرم ایران را وارد یک تنگنای امنیتی تاریخی خواهد کرد

که رژیم صهیونیستی در کنار عربستان و آمریکا در قالب یک موازنه تهدید گسترده علیه تهران آن را مدیریت خواهند کرد.

از سویی دیگر، تحقق این توافق امنیتی می‌تواند مستقیماً بر پرونده هسته‌ای ایران تأثیر بگذارد. یکی از مهم‌ترین مفاد این توافق مربوط به همکاری هسته‌ای غیرنظامی میان ریاض و واشنگتن خواهد بود. مطابق این توافق عربستان سعودی می‌تواند راکتورهای هسته‌ای خود را برای تنوع بخشیدن به منابع انرژی خود و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی گسترش دهد. این همکاری شامل کمک‌های شرکت‌های آمریکایی خواهد شد که به طور بالقوه نقش مهمی در ساخت این راکتورها ایفا خواهند کرد (Einhorn, 2024). این درحالی است که در حال حاضر در منطقه غرب آسیا جز رژیم صهیونیستی قدرت دیگری از سلاح هسته‌ای برخوردار نیست. در نتیجه، در صورت دستیابی سعودی‌ها به فناوری هسته‌ای معادلات بازی هسته‌ای در منطقه دچار تغییر خواهد شد و لاجرم ممکن است منطقه وارد مسابقات هسته‌ای میان قدرت‌ها شود. در این بین، دکترین هسته‌ای ایران نیز متأثر از مسابقات هسته‌ای می‌تواند دچار تغییر و تحول شود. ضمن اینکه موضوع پرونده بگرام نیز ممکن است متأثر از این موضوع تحت تأثیر قرار بگیرد. بنابراین، این موضوع می‌تواند مستقیماً بازدارندگی ایران در منطقه را تحت تأثیر قرار دهد.

پیامدهای توافق امنیتی بر کنشگری رژیم صهیونیستی در موازنه تهدید منطقه‌ای تحقق توافق امنیتی میان ایالات متحده و عربستان سعودی صرفاً موجب تغییر در موقعیت ژئوپلیتیکی ریاض نخواهد شد، بلکه پیامدهای مستقیمی نیز برای کنشگری رژیم صهیونیستی در قالب موازنه تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت به همراه خواهد داشت. از منظر نظریه موازنه تهدید استفن والت (Walt, 1987)، بازیگران نه صرفاً در برابر قدرت مادی، بلکه در برابر تهدید ادراک‌شده ائتلاف‌سازی می‌کنند. در این چارچوب، جمهوری اسلامی ایران برای تل‌آویو واجد هر چهار مؤلفه تهدید شامل قدرت منطقه‌ای، نزدیکی جغرافیایی از طریق شبکه‌های نیابتی، قابلیت‌های تهاجمی نامتقارن و نیت تهاجمی ادراک‌شده است. از این رو، هرگونه ترتیبات امنیتی که ظرفیت ائتلاف‌سازی علیه این تهدید را افزایش دهد، به‌طور مستقیم در راستای منافع راهبردی اسرائیل ارزیابی می‌شود.

نخستین پیامد این توافق برای تل‌آویو، انتقال بخشی از بار بازدارندگی منطقه‌ای از اسرائیل به یک ساختار ائتلافی گسترده‌تر است. در شرایط کنونی، اسرائیل بخش قابل توجهی از هزینه‌های مهار ایران و شبکه‌های هم‌پیمان آن را به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم متحمل می‌شود. اما در صورت اعطای تضمین‌های امنیتی ایالات متحده به عربستان و شکل‌گیری همکاری‌های رسمی میان ریاض و تل‌آویو، بازدارندگی علیه ایران از حالت متمرکز بر اسرائیل

خارج شده و به یک بازدارندگی توزیع شده و شبکه‌ای تبدیل خواهد شد. چنین وضعیتی موجب کاهش فشار امنیتی مستقیم بر اسرائیل و افزایش عمق استراتژیک آن در منطقه خواهد شد.

دومین پیامد، نهادینه شدن همکاری‌های اطلاعاتی، فناورانه و امنیتی میان عربستان و اسرائیل است. عادی‌سازی رسمی روابط، زمینه را برای هماهنگی‌های ساختاریافته در حوزه‌های رصد تهدیدات موشکی و پهپادی، تبادل داده‌های امنیتی و حتی هماهنگی‌های دفاع هوایی فراهم خواهد کرد. با توجه به موقعیت جغرافیایی عربستان در مجاورت خلیج فارس و نزدیکی به مسیرهای حیاتی انرژی، این همکاری می‌تواند ظرفیت نظارتی و هشدار زودهنگام علیه تحرکات محور مقاومت را تقویت کند. در چنین چارچوبی، دسترسی گسترده‌تر ایالات متحده به خاک عربستان نیز عملاً مزیت عملیاتی غیرمستقیمی برای اسرائیل ایجاد خواهد کرد.

سومین پیامد مهم، تغییر در محاسبه ریسک راهبردی تل‌آویو است. اگر عربستان تحت چتر تضمین‌های امنیتی آمریکا قرار گیرد و به‌عنوان بخشی از یک آرایش امنیتی همسو با اسرائیل عمل کند، تل‌آویو ممکن است در مواجهه با پرونده‌هایی همچون حزب‌الله لبنان، سوریه یا حتی برنامه هسته‌ای ایران، با اطمینان بیشتری اقدام کند. به بیان دیگر، تثبیت جبهه جنوبی خلیج فارس و کاهش احتمال همگرایی عربستان با ایران، می‌تواند دامنه مانور اسرائیل را در سایر جبهه‌ها افزایش دهد. این امر لزوماً به معنای تشدید فوری تنش نیست، اما محاسبه هزینه-فایده اقدام نظامی یا سایبری علیه محور مقاومت را برای اسرائیل تغییر خواهد داد.

در مجموع، توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان را نمی‌توان صرفاً یک توافق دوجانبه تلقی کرد، بلکه باید آن را بخشی از یک آرایش بازتنظیم شده موازنه تهدید در غرب آسیا دانست که در آن رژیم صهیونیستی نه تنها ذی‌نفع، بلکه یکی از بازیگران فعال در شکل‌دهی و بهره‌برداری از پیامدهای آن خواهد بود.

پیامدهای توافق امنیتی بر کنشگری رژیم صهیونیستی در موازنه تهدید منطقه‌ای

تحقق توافق امنیتی میان ایالات متحده و عربستان سعودی صرفاً موجب تغییر در موقعیت ژئوپلیتیکی ریاض نخواهد شد، بلکه پیامدهای مستقیمی نیز برای کنشگری رژیم صهیونیستی در قالب موازنه تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت به همراه خواهد داشت. از منظر نظریه موازنه تهدید استفن والت (Walt, 1987)، بازیگران نه صرفاً در برابر قدرت مادی، بلکه در برابر تهدید ادراک شده ائتلاف‌سازی می‌کنند. در این چارچوب، جمهوری اسلامی ایران برای تل‌آویو واجد هر چهار مؤلفه تهدید شامل قدرت منطقه‌ای، نزدیکی جغرافیایی از طریق شبکه‌های نیابتی، قابلیت‌های تهاجمی نامتقارن و نیت تهاجمی ادراک شده است. از این رو، هرگونه ترتیبات

امنیتی که ظرفیت ائتلاف‌سازی علیه این تهدید را افزایش دهد، به‌طور مستقیم در راستای منافع راهبردی اسرائیل ارزیابی می‌شود.

نخستین پیامد این توافق برای تل‌آویو، انتقال بخشی از بار بازدارندگی منطقه‌ای از اسرائیل به یک ساختار ائتلافی گسترده‌تر است. در شرایط کنونی، اسرائیل بخش قابل توجهی از هزینه‌های مهار ایران و شبکه‌های هم‌پیمان آن را به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم متحمل می‌شود. اما در صورت اعطای تضمین‌های امنیتی ایالات متحده به عربستان و شکل‌گیری همکاری‌های رسمی میان ریاض و تل‌آویو، بازدارندگی علیه ایران از حالت متمرکز بر اسرائیل خارج شده و به یک بازدارندگی توزیع‌شده و شبکه‌ای تبدیل خواهد شد. چنین وضعیتی موجب کاهش فشار امنیتی مستقیم بر اسرائیل و افزایش عمق استراتژیک آن در منطقه خواهد شد.

دومین پیامد، نهادینه شدن همکاری‌های اطلاعاتی، فناوریانه و امنیتی میان عربستان و اسرائیل است. عادی‌سازی رسمی روابط، زمینه را برای هماهنگی‌های ساختاریافته در حوزه‌های رصد تهدیدات موشکی و پهپادی، تبادل داده‌های امنیتی و حتی هماهنگی‌های دفاع هوایی فراهم خواهد کرد. با توجه به موقعیت جغرافیایی عربستان در مجاورت خلیج فارس و نزدیکی به مسیرهای حیاتی انرژی، این همکاری می‌تواند ظرفیت نظارتی و هشدار زودهنگام علیه تحرکات محور مقاومت را تقویت کند. در چنین چارچوبی، دسترسی گسترده‌تر ایالات متحده به خاک عربستان نیز عملاً مزیت عملیاتی غیرمستقیمی برای اسرائیل ایجاد خواهد کرد.

سومین پیامد مهم، تغییر در محاسبه ریسک راهبردی تل‌آویو است. اگر عربستان زیر چتر تضمین‌های امنیتی آمریکا قرار گیرد و به‌عنوان بخشی از یک آرایش امنیتی همسو با اسرائیل عمل کند، تل‌آویو ممکن است در مواجهه با پرونده‌هایی همچون حزب‌الله لبنان، سوریه یا حتی برنامه هسته‌ای ایران، با اطمینان بیشتری اقدام کند. به بیان دیگر، تثبیت جبهه جنوبی خلیج فارس و کاهش احتمال همگرایی عربستان با ایران، می‌تواند دامنه مانور اسرائیل را در سایر جبهه‌ها افزایش دهد. این امر لزوماً به معنای تشدید فوری تنش نیست، اما محاسبه هزینه-فایده اقدام نظامی یا سایبری علیه محور مقاومت را برای اسرائیل تغییر خواهد داد. در مجموع، توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان را نمی‌توان صرفاً یک توافق دوجانبه تلقی کرد، بلکه باید آن را بخشی از یک آرایش بازتنظیم‌شده موازنه تهدید در غرب آسیا دانست که در آن رژیم صهیونیستی نه تنها ذی‌نفع، بلکه یکی از بازیگران فعال در شکل‌دهی و بهره‌برداری از پیامدهای آن خواهد بود.

پیامدها بر رویکرد عربستان در قبال فلسطین

همان‌طور که اشاره شد آرمان فلسطین همواره از جایگاه ویژه‌ای در سیاست خارجی عربستان برخوردار بوده است. عربستان به طور مداوم از حقوق مردم فلسطین، از جمله حق تعیین سرنوشت و ایجاد یک کشور مستقل حمایت کرده است. در کنار این، عربستان سعودی یکی از بزرگترین اهداکنندگان کمک‌های مالی به مناطق فلسطین بوده و همواره بودجه‌ای را برای کمک‌های بشردوستانه، پروژه‌های زیرساختی و توسعه اقتصادی این مناطق فراهم کرده است. بر اساس همین رویکرد در سیاست خارجی، دولت سعودی بارها اقدامات رژیم صهیونیستی در سرزمین‌های فلسطینی، از جمله شهرک‌سازی و عملیات‌های نظامی را محکوم کرده است.

با وجود این، در سال‌های اخیر، تغییراتی در رویکرد عربستان سعودی رخ داده است؛ به طوری که این دولت عربی حامی فلسطینیان در حال حاضر همسویی فزاینده‌ای با مواضع ایالات متحده و رژیم صهیونیستی در قضیه فلسطین پیدا کرده است. این همسویی شامل موضع انتقادی‌تر نسبت به حماس بوده است. (Amer, 2020). نشانه‌های این تغییر رویکرد در نگاه ریاض به موضوع فلسطین را می‌توان در رفتارها و کنشگری این دولت عربی در سال‌های اخیر مشاهده کرد. به طور مثال، در جریان معامله قرن، عربستان سعودی رهبران فلسطینی را تحت فشار قرار داد تا ابتکارات صلح به رهبری ایالات متحده در این معامله را بپذیرند (Amer, 2020).

بر این اساس، یکی از مهمترین نتایج توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض نیز در همین تغییر رویکرد نسبت به آرمان فلسطین خلاصه خواهد شد. در واقع، تضمین‌های امنیتی آمریکا برای عربستان در عوض رسمی شدن روابط این دولت عربی با رژیم صهیونیستی عملی خواهد شد. در نتیجه، تغییر در رویکرد عربستان نسبت به موضوع فلسطین و حمایت از حقوق مردم آن در صورت تحقق توافق امنیتی مذکور امری اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

به نظر می‌آید که این تغییر رویکرد متأثر از چند عوامل مهم خواهد بود. شواهد نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر محمد بن سلمان اصلاحات اقتصادی و ثبات داخلی را بر حمایت سنتی عربستان از آرمان فلسطین اولویت داده است. این تغییر بخشی از چشم‌انداز گسترده‌تر او برای مدرنیزه کردن عربستان سعودی و کاهش وابستگی آن به صادرات نفت و همچنین کسب مشروعیت در داخل و خارج است. بن سلمان برای حفظ بقای خود نیازمند چراغ سبز از آمریکا است. مسئله مشروعیت محمد بن سلمان در نظام بین‌المللی از اهمیت بالایی برای حکام سعودی برخوردار است. به نظر می‌آید که بخش مهمی از توافق احتمالی مذکور به رسمیت پیدا کردن مشروعیت بن سلمان از سوی آمریکا مربوط شود. در واقع، عدم‌پذیرش بن سلمان در قامت پادشاه عربستان از سوی واشنگتن یکی از دلایل مهم تیرگی روابط واشنگتن و ریاض در سال‌های اخیر بوده است. در نتیجه، به نظر می‌آید که توافق احتمالی مذکور در صورت نهایی شدن می‌تواند تضمین حمایت واشنگتن از محمد بن سلمان را فراهم آورد (Harb,

2023؛ این درحالی است که ایالات متحده به صراحت مشروعیت محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی را تضمین نکرده است، اما نشانه‌هایی از حمایت قوی ایالات متحده از رهبری او در صورت تحقق توافق امنیتی احتمالی وجود دارد. بنابراین، برای بن سلمان مشروعیت و بلندپروازی‌های خودش و همچنین دفع تهدیدات خارجی مهم است تا موضوع فلسطین و آرمان‌های سنتی آن.

همچنین مزایای اقتصادی ناشی از این توافق امنیتی خیلی بیشتر از ادامه از حمایت از فلسطین برای ریاض است. یکی از نتایج این توافق شکل‌گیری کریدور موسوم به کریدور عرب-مدیترانه^۱ است که می‌تواند مزایای اقتصادی قابل توجهی برای عربستان به بار آورد. موقعیت استراتژیک عربستان سعودی به آن اجازه می‌دهد تا به عنوان یک مرکز حیاتی برای تجارت بین آسیا، اروپا و آفریقا در این کریدور عمل کند. همچنین عربستان سعودی با مشارکت در طرح‌هایی شبیه به این کریدور می‌تواند اقتصاد خود را فراتر از نفت متنوع کند و بخش‌هایی مانند لجستیک، گردشگری و فناوری خود را ارتقا دهد. ضمن اینکه مشارکت عربستان سعودی در این کریدور، موقعیت آن را به عنوان یک رهبر منطقه‌ای تقویت خواهد کرد، نفوذ ژئوپلیتیکی آن را افزایش خواهد داد و روابط قوی‌تر با کشورهای همسایه را تقویت خواهد کرد (Rajagopalan, 2023). در نتیجه، بعید است که عربستان از نتایج و مزایای اقتصادی و حتی امنیتی که این توافق امنیتی می‌تواند برای آن به ارمغان آورد، بگذرد.

پیامدها بر رویکرد عربستان در قبال پرونده لبنان

لبنان همواره جایگاه ویژه‌ای در سیاست خارجی عربستان داشته است. سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال لبنان در طول سال‌ها تکامل یافته است و روابط این دو در طی ۵۰ سال اخیر ترکیبی از منافع استراتژیک و پویایی منطقه‌ای را منعکس می‌کند. از نظر تاریخی، عربستان سعودی همواره سعی داشته است از لبنان -به ویژه در بحران‌ها- حمایت سیاسی و مالی کند. در دهه‌های بعد از جنگ جهانی دوم که لبنان درگیر جنگ با رژیم صهیونیستی بود، عربستان سعودی با وجود عدم حمایت نظامی، اما از لبنان حمایت سیاسی کرد (Middle East Policy, 2021). با شروع جنگ داخلی لبنان، عربستان سعودی شروع به ایفای نقش به عنوان میانجی صلح برای امور لبنان کرد که طی آن سعودی‌ها قبل از ادغام با نیروی بازدارنده عربی، گروهی از سربازان حافظ صلح را به این کشور اعزام کردند. با این حال، انقلاب اسلامی ایران و حمایت از جنبش حزب‌الله در جنوب لبنان زمینه‌نگرانی جدی را در میان سعودی‌ها برانگیخته بود و در نتیجه، با امضای توافقنامه طائف در ۱۹۸۹، عربستان سعودی شروع به سرریز میلیاردها دلار برای بازسازی لبنان کرد تا از نفوذ فزاینده ایران جلوگیری کند (Al-Tamimi,

(2018). در سال ۲۰۰۸، نیز شاهزاده سعود الفیصل، وزیر امور خارجه عربستان سعودی به طور مخفیانه پیشنهاد ایجاد یک نیروی نظامی عربی برای مبارزه با حزب الله در لبنان را با کمک ایالات متحده، سازمان ملل و ناتو ارائه کرد. بر اساس یادداشت‌های دیپلماتیک فاش شده، فیصل نیروهای سازمان ملل متحد در لبنان را متهم کرد که «نشسته‌اند و هیچ کاری انجام نمی‌دهند» و در عین حال ابراز نگرانی کرده است که ایران از حزب الله برای تصرف لبنان استفاده خواهد کرد (al-Faisal, 2010).

بنابراین، به نظر می‌آید که در حدود ۴۰ سال اخیر، عربستان سعودی برای اعمال نفوذ خود در لبنان با مانعی مانند ایران روبه‌رو بوده است. به طوری که در فوریه ۲۰۱۶، عربستان سعودی تصمیم گرفت اعطای بسته ۳ میلیارد دلاری به ارتش لبنان را در پاسخ به عدم محکومیت ایران از سوی لبنان متوقف کند (Reuters, 2016). در سال ۲۰۱۷، نیز مبتنی بر همین رویکرد، عربستان سعودی و لبنان درگیر یک منازعه دیپلماتیک شدند که تقریباً به جنگ سرد منجر شد، طی این منازعه سعد حریری، نخست وزیر لبنان، تحت فشار عربستان سعودی برای بیرون راندن حزب الله از لبنان استعفای خود را اعلام کرد. پس از آن عربستان سعودی، کویت و امارات متحده عربی از شهروندان خود خواستند لبنان را ترک کنند (The Guardian, 2017).

بنابراین، شرایط امروز لبنان متأثر از رقابت تهران و ریاض است. در واقع، رقابت این دو بازیگر در لبنان منجر به بی‌ثباتی سیاسی این کشور شده است. طی سال‌های اخیر، هر دو کشور درگیر منازعات نیابتی شده‌اند و از جناح‌های مخالف حمایت کرده و اختلافات داخلی لبنان را تشدید کرده‌اند. بر همین اساس، به نظر می‌آید که توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض می‌تواند معادلات رقابت ایران و عربستان در لبنان را به نفع عربستان تغییر دهد. در واقع، این توافق قدرت چانه‌زنی عربستان در برابر ایران را افزایش خواهد داد. علاوه بر این، توافق مذکور می‌تواند از لحاظ امنیتی جایگاه امنیتی ریاض را در منطقه غرب آسیا دچار تحول کند. در نتیجه، اطمینان و اتکای عربستان به تضمین‌های امنیتی آمریکا، دست ریاض را در کنشگری در منطقه باز خواهد گذاشت. این اطمینان موجب می‌شود که عربستان بدون ترس از رقابت سخت با ایران بتواند در لبنان خواسته‌های خود را به کرسی بنشاند.

این در حالی است که شواهد در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که عربستان به دلیل تأثیر نفوذ ایران در لبنان نتوانست خواسته‌های خود را بر نخبگان سیاسی بیروت تحمیل کند. به طوری که بعد از فشار عربستان به سعید حریری برای استعفا وضعیت لبنان به سمتی رفت که حریری استعفای خود را پس گرفت و تا سال ۲۰۲۰ به عنوان نخست‌وزیر به خدمت خود ادامه داد (Benari, 2017). در حال حاضر نیز با وجودی که لبنان در بن‌بست سیاسی گیر کرده است، اما دست ایران در آینده این کشور نسبت به عربستان بالاتر است.

در نتیجه، توافق امنیتی مذکور می‌تواند نقش عربستان در پرونده لبنان را تقویت کند و موجب برتری دست آن در برابر ایران در بیروت شود. زیرا این توافق امنیتی با توجه به اینکه به عنوان یک تحول کلیدی در منطقه، می‌تواند دست ایران را برای حضور و توسعه نفوذ خود در لبنان ببندد و در عین حال شرایط را برای تهران در منطقه سخت کند.

پیامدها بر رویکرد عربستان در قبال پرونده یمن

یمن تنها کشوری بوده است که در سال‌های اخیر عربستان به صورت مستقیم در حال جنگ با آن بوده است. عربستان از بعد از جنگ جهانی دوم همواره در مسائل مهم این همسایه جنوبی تأثیرگذار بوده است. از بعد از تحولات داخلی سال ۲۰۱۱، نیز عربستان اقدام به مداخله در یمن کرده و نتیجه آن نیز برای جنگ چندین ساله میان صنعا و ریاض بود. نکته مهم در رابطه با جنگ عربستان در یمن نیز همانند پرونده لبنان به رقابت ریاض با تهران باز می‌گردد. عربستان چه پیش از جنگ و چه در حین جنگ همواره ایران را به حمایت تسلیحاتی و لجستیکی از انصارالله متهم می‌کرده است (BBC, 2017). در نتیجه، نقش ایران در این جنگ امری غیرقابل انکار است و به نوعی می‌توان جنگ در یمن را به عنوان بخشی از جنگ نیابتی گسترده تر میان ریاض و تهران در نظر گرفت. حتی با وجود آرامش نسبی حاضر در روابط ایران و عربستان بعد از توافق سال ۲۰۲۳، اما تغییرات قابل توجهی در جنگ یمن میسر نشده است، زیرا انصارالله مستقل از تهران عمل می‌کند و بر همین اساس منازعه با تغییر کمی در میدان ادامه دارد.

با وجود این، توافق امنیتی میان واشنگتن و ریاض می‌تواند مستقیماً جنگ یمن را به نفع عربستان تمام کند، زیرا از یک سو تضمین‌های امنیتی مندرج در توافق که شامل برخورداری عربستان از ماده ۵ منشور ناتو و همچنین تجهیزات به روز آمریکایی است، عربستان را به یک بازیگر بلا منازع در منطقه شبه جزیره عربی تبدیل خواهد کرد. همچنین، این توافق می‌تواند به آمریکا مشروعیت بدهد تا با دست باز و به صورت مستقیم در یمن، ریاض را یاری کند. در طی جنگ یمن، ایالات متحده حمایت نظامی قابل توجهی از ائتلاف تحت رهبری عربستان سعودی از جمله فروش تسلیحات، اشتراک اطلاعات و کمک‌های لجستیکی ارائه کرده بود. با وجود این، توافق امنیتی مذکور به دلیل اینکه حمایت واشنگتن را برای ریاض در صورت هرگونه حمله به خاکش تضمین می‌کند می‌تواند آمریکا و یا دیگر اعضای ناتو را به صورت مستقیم به جنگ مستقیم با یمن وارد کند. به خصوص که انصارالله یمن از بعد از عملیات طوفان الاقصی با عملیات‌های پی در پی خود به رژیم صهیونیستی به صورت مستقیم آمریکا و رژیم را حساس کرده است. اخیراً نیز انصارالله یمن مسئولیت پرتاب یک «موشک بالستیک مافوق صوت» به سمت رژیم

صهیونیستی را بر عهده گرفت. بر اساس گزارش‌ها، این موشک یک پایگاه نظامی رژیم صهیونیستی را در شرق منطقه یافا هدف قرار داده و گفته می‌شود که سامانه‌های رهگیری آمریکا و رژیم را دور زده است (Menafn, 2024). بنابراین، توافق امنیتی با آمریکا و به تبع آن عادی‌سازی روابط عربستان با رژیم می‌تواند زمینه شکل‌گیری ائتلافی همه‌جانبه را علیه انصارالله یمن فراهم کند و زمینه‌ای را فراهم سازد که سعودی‌ها فکر می‌کنند می‌توانند در آن، پرونده حیثیتی شده یمن برای بن سلمان، آمریکا، رژیم صهیونیستی و متحدانشان را به طور کامل ببندند. از سویی دیگر، توافق امنیتی احتمالی مذکور با تحت فشار قرار دادن تهران در منطقه، دست برتر ایران در حمایت از انصارالله را خواهد بست. در چنین شرایطی که قدرت چانه‌زنی ریاض در بازی‌ها و معادلات منطقه‌ای در برابر تهران افزایش پیدا خواهد کرد، ایران دیگر نخواهد توانست مانند گذشته اقدام به کنشگری در حیاط خلوت عربستان کند. بنابراین، عربستان با آسودگی خاطر می‌تواند خواسته‌های خود را در مورد پرونده یمن به دست آورد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله تلاش شد تا به بخش مهمی از بازتاب توافق امنیتی احتمالی میان آمریکا و عربستان بر سیاست خارجی ریاض در قبال محور مقاومت پردازیم. این موضوع محرز شد که توافق احتمالی مذکور می‌تواند منجر به تحول خاصی در سیاست خارجی عربستان سعودی در منطقه غرب آسیا شود. شروط و مفاد موجود در توافق هر یک مستقیماً سیاست خارجی عربستان را تحت تأثیر قرار خواهد داد. بررسی پیامدهای احتمالی این توافق نشان می‌دهد که رویکرد عربستان سعودی در قبال موضوعاتی مانند بازیگری ایران در منطقه، پرونده‌های یمن، لبنان و فلسطین و همچنین کنشگری آن در شورای همکاری خلیج فارس تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. محور این پیامدها نیز بر حول افزایش تحول جایگاه عربستان در منطقه غرب آسیا و به تبع آن افزایش قدرت چانه‌زنی ریاض در قبال رقبا و همسایگانش خواهد چرخید. همچنین توافق مذکور می‌تواند عربستان را تبدیل به یک بازیگر مسلط در جهان عرب کند و از سویی دیگر جایگاه آن را در بلوک غرب تثبیت کند.

باید به این موضوع توجه کرد که تحقق این توافق صرفاً به تحولات غزه وابسته نیست و در سطح کلان‌تر نظام بین‌الملل تحولات جهانی مانند جنگ اوکراین و خیزش چین در جهان نیز به آن وابسته هستند. در سال‌های اخیر روابط ریاض و واشنگتن بنابر تحولاتی دچار تیرگی شده بود. همین موضوع منجر به نگاه شرق‌محور در سیاست خارجی عربستان در سال‌های اخیر شده است. چین از مهم‌ترین واردکننده‌های انرژی از ریاض است. بنابراین، روابط عربستان با کشورهای شرقی در تقابل با کاهش روابط آن با کشورهای غربی از جمله آمریکا در حال افزایش

است. با وجود این، توافق امنیتی احتمالی میان واشنگتن و ریاض در صورت تحقق مجدداً می‌تواند عربستان را وارد جبهه غرب کند، زیرا شروط مندرج در توافق شامل همکاری‌های نظامی و امنیتی خواهد بود که ناگزیر جهت‌گیری ریاض را به سمت غرب سوق خواهد داد. همچنین تضمین‌های امنیتی واشنگتن به ریاض شامل مواردی است که از سطح بالای امنیتی برخوردار است. در نتیجه، عربستان ناگزیر برای تحقق این تضمین‌ها، می‌بایست به غرب روی آورد.

علاوه بر این باید توجه داشت که در صورت تحقق توافق امنیتی میان آمریکا و عربستان، رژیم صهیونیستی نه تنها به‌عنوان یک ذی‌نفع، بلکه به‌عنوان یک کنشگر فعال در مدیریت پیامدهای آن عمل خواهد کرد. از منظر تل‌آویو، این توافق بخشی از راهبرد کلان موازنه تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت محسوب می‌شود که با انتقال بخشی از وزن بازدارندگی به عربستان، هزینه‌های امنیتی اسرائیل را کاهش می‌دهد. بر همین اساس، انتظار می‌رود اسرائیل با افزایش هماهنگی‌های اطلاعاتی و امنیتی با ریاض و واشنگتن، دامنه اقدامات خود علیه محور مقاومت را بدون آنکه وارد یک جنگ فراگیر شود، به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم گسترش دهد.

در سطحی کلان‌تر، توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان را می‌توان بخشی از یک فرآیند بازآرایی ساختار بازدارندگی در غرب آسیا دانست که در آن، رژیم صهیونیستی نقشی فراتر از یک بهره‌بردار منفعل ایفا می‌کند. از منظر راهبردی، این توافق امکان شکل‌گیری نوعی «موازنه تهدید شبکه‌ای» را فراهم می‌سازد. بدین معنا که مهار جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت دیگر صرفاً بر توان سخت اسرائیل یا حضور مستقیم ایالات متحده متکی نخواهد بود، بلکه در قالب یک معماری ائتلافی چندلایه توزیع می‌شود. در چنین چارچوبی، بازدارندگی علیه ایران از حالت متمرکز خارج شده و به بازدارندگی توزیع‌شده میان بازیگران همسو تبدیل می‌شود. این امر هزینه‌های امنیتی اسرائیل را کاهش داده و در عین حال دامنه مانور راهبردی آن را گسترش می‌دهد. به بیان دیگر، این توافق می‌تواند به تثبیت یک الگوی «مهار ائتلاف محور» در منطقه منجر شود که در آن، اسرائیل با اتکا به هم‌افزایی امنیتی با عربستان و تضمین‌های ایالات متحده، بدون ورود به یک جنگ فراگیر، ظرفیت فشار و بازدارندگی خود را افزایش می‌دهد. چنین آرایشی، نه تنها موازنه قوا بلکه موازنه تهدید در غرب آسیا را نیز بازتنظیم خواهد کرد و محور مقاومت را در برابر یک ساختار هماهنگ‌تر و کم‌هزینه‌تر برای رقابش قرار می‌دهد. در نتیجه، به نظر می‌رسد که در توافق امنیتی محتمل، موضوعات فرامنطقه‌ای نیز نقش مهمی دارند. در واقع، تضمین‌های امنیتی آمریکا به عربستان در این توافق نشان می‌دهد که پشت پرده این ضمانت‌ها از سوی واشنگتن، برنامه‌ریزی‌های مشخص و کلان‌تری وجود دارد. در حقیقت، پذیرش این تضمین‌ها، به آمریکا این امکان را

می‌دهد که با اطمینان بیشتری توجه خود را به مسائل مهمی چون جنوب شرق آسیا و بحران اوکراین معطوف سازد. به عبارت دقیق‌تر، هدف ایالات متحده از این توافق تنها حل و فصل مسئله فلسطین نخواهد بود؛ بلکه فراتر از آن، اعطای امتیازات ویژه به عربستان و پذیرش شروط توافق توسط سعودی‌ها، عربستان را به صورت کامل در جبهه غرب قرار می‌دهد. این امر به نوبه خود می‌تواند روابط رو به رشد چین و عربستان را تحت تأثیر قرار داده، مسیر صادرات منابع انرژی این کشور به چین را با چالش‌های جدیدی روبرو سازد و تحقق هدف کلیدی واشنگتن یعنی مهار و کنترل چین به عنوان یک قدرت نوظهور جهانی را تسهیل و تسریع کند.

بر این اساس، می‌توان سه سناریوی محتمل برای کنشگری رژیم صهیونیستی در چارچوب توافق امنیتی احتمالی آمریکا-عربستان متصور شد. سناریوی نخست: بهره‌برداری حداقلی و بازدارندگی تثبیت‌کننده در آن، اسرائیل از شکل‌گیری آرایش امنیتی جدید صرفاً به عنوان یک لایه تقویتی بازدارندگی استفاده می‌کند، بدون آنکه سطح درگیری مستقیم با محور مقاومت را افزایش دهد. هدف در این سناریو، تثبیت موقعیت منطقه‌ای، کاهش فشار امنیتی مستقیم بر تل‌آویو و انتقال بخشی از هزینه‌های مهار ایران به یک ساختار ائتلافی گسترده‌تر است. سناریوی دوم: کنشگری فعال و افزایش فشار غیرمستقیم که در این حالت، اسرائیل با اتکا به اطمینان ناشی از هم‌راستایی امنیتی با عربستان و تضمین‌های ایالات متحده، دامنه اقدامات سایبری، اطلاعاتی و حملات محدود خود علیه اهداف وابسته به محور مقاومت در سوریه، لبنان یا سایر جبهه‌ها را گسترش می‌دهد. در این چارچوب، تغییر در محاسبه ریسک راهبردی می‌تواند موجب افزایش تحرکات کم‌هزینه اما مستمر شود، بدون آنکه به یک جنگ تمام‌عیار منجر شود. سناریوی سوم: هم‌افزایی ائتلافی در شرایط بحران بزرگ که طی آن، در صورت بروز یک بحران حاد (مثل تشدید تنش هسته‌ای با ایران یا درگیری گسترده با یکی از اعضای محور مقاومت)، امکان شکل‌گیری هماهنگی عملیاتی سه‌جانبه میان ایالات متحده، عربستان و اسرائیل افزایش می‌یابد. در این وضعیت، توافق امنیتی می‌تواند به زیرساخت نهادی لازم برای واکنش هماهنگ و سریع علیه محور مقاومت تبدیل شود و موازنه تهدید منطقه‌ای را به طور محسوس به زیان ایران تغییر دهد. در مجموع، تحقق هر یک از این سناریوها به متغیرهای متعددی از جمله وضعیت جنگ غزه، روند پرونده هسته‌ای ایران و مواجهه ایران و آمریکا، سیاست داخلی آمریکا و رفتار راهبردی تهران وابسته است اما در هر سه حالت، توافق امنیتی آمریکا-عربستان ظرفیت آن را دارد که دامنه مانور راهبردی اسرائیل را افزایش داده و ساختار موازنه تهدید در غرب آسیا را بازتعریف کند.

منابع

الف) فارسی و عربی

۱. قاسم، ج. ز. (۱۹۹۷). تاریخ الخلیج العربی الحدیث والمعاصر. قاهره: دار الفکر العربی.

۲. كحالة، ع. (۱۳۳۱ ق). معجم قبایل العرب. دمشق: المكتبة الهاشمية. مقدمة الى كلية الآداب والعلوم الإنسانية /جامعة الأزهر - غزة (برنامج دراسات الشرق الأوسط).

۳. یورونیوز. (۲۰۲۰). دیدار پنهانی «نتانیاهو با بن سلمان؛ عربستان تکذیب اما وزیر آموزش اسرائیل تایید کرد». بازیابی در ۲۰۲۳، از <https://pars.euronews.com/2020/11/23/reports-israeli-pm-flew-to-saudi-arabia-met-crown-prince>

(ب) لاتین

- Al Jazeera. (2023). *What's happening with normalising ties between Saudi Arabia and Israel?* Retrieved Mar 2023, from Al Jazeera: <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/21/whats-happening-with-normalising-ties-between-saudi-arabia-and-israel>.
- al-Faisal, S. (2010). *Saudi plan for anti-Hezbollah force revealed*. Retrieved Oct 2024, from <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3995992,00.html>
- Al-Tamimi, N. (2018). *Saudi Policy in Lebanon: No Easy Option for Riyadh*. Retrieved Oct 2024, from ISPI: <https://www.ispionline.it/en/publication/saudi-policy-lebanon-no-easy-option-riyadh-20396>
- Amer, A. A. (2020). *How Saudi Arabia turned against Palestinians in the kingdom*. Retrieved Oct 2024, from Middle East Eye: <https://www.middleeasteye.net/opinion/hamas-trials-how-saudi-arabia-turned-against-palestinians>
- BBC. (2017). *Yemen conflict explained in 400 words*. Retrieved Oct 2024, from BBC: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-44466574>
- Benari, E. (2017). *Saudi Arabia: Lebanon declared war on us*. Retrieved Oct 2024, from Israel National News: <https://www.israelnationalnews.com/news/237735>
- Bettis, T. (2023). *The Emerging Contours of Saudi-Emirati Competition in Southeast Asia*. Retrieved Oct 2024, from The Diplomat: <https://thediplomat.com/2023/06/the-emerging-contours-of-saudi-emirati-competition-in-southeast-asia/>
- Cooper, C. (2024). *The future of Saudi-Israeli relations is a balancing act between Palestinian and regional interests*. Retrieved from Atlantic Council: [https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/saudi-arabia-israel-two-state-gaza-normalization/#:~:text=In%20early%202021%2C%20it%20was,\)%2C%20Bahrain%2C%20Morocco%2C%20and](https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/saudi-arabia-israel-two-state-gaza-normalization/#:~:text=In%20early%202021%2C%20it%20was,)%2C%20Bahrain%2C%20Morocco%2C%20and)
- Ebrahim, H. (2023). *Saudi Arabia and UAE's rivalry intensifies in race for foreign investments*. Retrieved Oct 2024, from Jursaleam Post: <https://www.jpost.com/business-and-innovation/all-news/article-745121>
- Einhorn, R. (2024). *A way forward on a US-Saudi civil nuclear agreement*. Retrieved from brookings: <https://www.brookings.edu/articles/a-way-forward-on-a-us-saudi-civil-nuclear-agreement/>
- Ferragamo, G. (2024). *U.S. and Saudi Arabia Near Historic Security Treaty*. Retrieved from La Voce Di Newyork: <https://lavocedinewyork.com/en/news/2024/06/10/u-s-and-saudi-arabia-near-historic-security-treaty/>
- Ferragamo, A. (2024). **The U.S.-Saudi security pact: Implications for regional stability**. Washington Institute for Near East Policy.
- Gause, F. G. (2014). **Beyond sectarianism: The new Middle East Cold War**. Brookings Doha Center.
- Gerges, F. A. (1995). *The Kennedy Administration and the Egyptian-Saudi Conflict in Yemen: Co-Opting Arab Nationalism*. **Middle East Journal**, 292-311.

15. Harb, A. (2023). *US wants an Israeli-Saudi 'normalisation' deal. Why now?* Retrieved Oct 2024, from Aljazeera: <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/2/us-wants-an-israeli-saudi-normalisation-deal-why-now>
16. House, K. E. (2013). *On Saudi Arabia: Its People, past, Religion, Fault Lines and Future*. New York: Vintage.
17. Jaganathan, J.; Resnick-Ault, J. (2019). *Buyers of Saudi oil scramble for alternatives, U.S. exports ramp up*. Reuters. Archived from the original on 16 September 2019. Retrieved 17 September 2019. (n.d.).
18. Jones, S. G. (2021). *The Iranian and Houthi War against Saudi Arabia*. Retrieved Oct 2024, from CSIS: <https://www.csis.org/analysis/iranian-and-houthi-war-against-saudi-arabia>
19. Juneau, T. (2021). **Iranian foreign policy in the Middle East**. Routledge.
20. Maclean, W., & Kalin, S. (2017). *How Saudi Arabia and allies strong-armed Qatar, blindsided U.S.* Retrieved 09 2023, from Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-qatar-saudi-diplomacy-idUSKBN18Y27M>
21. Magazine, T. (2014). *Faisal and Oil*. Retrieved from TIME Magazine: <https://web.archive.org/web/20070107154637/http://www.time.com/time/subscriber/personoftheyear/archive/stories/1974.html>
22. Marteu, E. (2018). *Saudi Arabia and the Israel-Palestine conflict: between a rock and a hard place*. Retrieved from The Conversation: <https://theconversation.com/saudi-arabia-and-the-israel-palestine-conflict-between-a-rock-and-a-hard-place-98129>
23. Menafn. (2024). *Yemen's Houthis Claim Missile Attack On Israel*. Retrieved from Menafn: <https://menafn.com/1108809198/Yemens-Houthis-Claim-Missile-Attack-On-Israel>
24. Middle East Policy. (2021). *Saudi Arabia And The Arab-Israeli Peace Process*. Retrieved Oct 2024, from Middle East Policy: <https://mepc.org/essays/saudi-arabia-and-arab-israeli-peace-process/>
25. Netanyahu, B. (2024). *Prime Minister Benjamin Netanyahu's speech at the UN General Assembly in New York*. Retrieved from Official Facebook of the Prime Minister of Israel: https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/79/il_fl.pdf
26. Palestine Studies. (2021). *Crown Prince Fahd Peace Plan*. Retrieved Aug 2023, from Interactive Encyclopedia of the Palestine Question: <https://www..org/en/node/1651507>
27. Pamuk, H., Cornwell, A., & Spetalnick, M. (2024). *US and Saudi Arabia nearing agreement on security pact, sources say*. Retrieved from Reuters: <https://www.reuters.com/world/us-saudi-arabia-nearing-agreement-security-pact-sources-say-2024-05-02/>
28. Qasimiyya, K. (1999). *Jawanib min siyasat al-malik Abdulaziz tijah al-qadayaal-arabiyya [Aspects of the Policy of King Abdulaziz towards the Arab roblem]*, **Riyadh, 1998–99**.
29. Rajagopalan, R. P. (2023). *The Geopolitics of the New India-Middle East-Europe Corridor*. Retrieved Oct 2024, from The Diplomat: <https://thediplomat.com/2023/09/the-geopolitics-of-the-new-india-middle-east-europe-corridor/>
30. Reuters. (2016). *Saudi Arabia halts \$3 billion package to Lebanese army, security aid*. Retrieved Oct 2024, from Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-lebanon-idUSKCN0VS1KK/>
31. Riedel, B. (2017). *How the 1967 War dramatically re-oriented Saudi Arabia's foreign policy*. Retrieved Oct 2024, from Brookings: <https://www.brookings.edu/articles/how-the-1967-war-dramatically-re-oriented-saudi-arabias-foreign-policy/>
32. Riedel, B. (2023). *50 Years Ago, Saudi Arabia Was the Big Winner of the Yom Kippur War. The U.S. Is Still Paying the Price*. Retrieved from Dawnmena: <https://dawnmena.org/50-years-ago-saudi-arabia-was-the-big-winner-of-the-yom-kippur-war-the-u-s-is-still-paying-the-price/>

33. Rogan, E. L., & Shlaim, A. (2007). **The War for Palestine: Rewriting the History of 1948**. Cambridge: Cambridge University Press.
34. Singh, M. (2024). *The Real Purpose of a U.S.-Saudi Security Agreement*. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/saudi-arabia/real-purpose-us-saudi-security-agreement>
35. SPA. (2023). *Saudi Arabia Continues Supporting Displaced People in Gaza*. Retrieved Oct 2024, from Saudi Press Agency: <https://www.spa.gov.sa/en/N2030877>
36. Stemmann, J. J., & Arana, G. (2024). *Saudi Arabia and Iran in the Shadows of a Regional War*. Retrieved from Belfer Center: <https://www.belfercenter.org/research-analysis/saudi-arabia-and-iran-shadows-regional-war>
37. Teitelbaum, J. (2007). *The Arab Peace Initiative: A Primer and Future Prospects*. Jerusalem Center for Public Affairs. Retrieved from Jerusalem Center for Public Affairs.
38. The Guardian. (2017). *Saudi Arabia orders citizens to leave Lebanon as tensions rise*. Retrieved Oct 2024, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/10/saudi-arabia-orders-citizens-to-leave-lebanon-as-tensions-rise>
39. US Department of State. (2021). *U.S. Security Cooperation With Saudi Arabia*. Retrieved Oct 2024, from US Department of State: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-saudi-arabia/>
40. Walt, S. M. (1985). *Alliance formation and the balance of world power*. International Security, 9(4), 3–43.
41. Walt, S. M. (1987). **The origins of alliances**. Cornell University Press.
42. Wehrey, F. (2018). **Beyond Sunni and Shia: The roots of sectarianism in a changing Middle East**. Oxford
43. Yan, S. (2023). *Powerful Saudi prince breaks ranks to condemn Hamas*. Retrieved from MNS: <https://www.msn.com/en-us/news/world/powerful-saudi-prince-breaks-ranks-to-condemn-hamas/ar-AA1iAh0e>.